

GELİŞİM DÖNEMLERİ

Doğada yaşayan tüm canlılar belirli gelişim dönemlerinden geçerler. İnsanoğlu da hayatı boyunca bu dönemlerde gelişir, değişir ve yaşar. Özellikle de gelişme; hayatın ilk yıllarında belirgin, hızlı ve sürekli olarak zamanla yavaşlar ve şekil alır.

Her bireyin kendisine özgü fizyolojik ve psikolojik özellikleri bulunur. Gelişim dönemlerinin her insan için aynı olduğu kabul edilse bile, her çocuğun psikososyal ve fiziksel özellikleri farklı düzeyde gelişim gösterebilir. Bireysel farklılıklar da gelişim düzeyinde büyük rol oynar.

Anne babanın çocuklarını daha iyi anlayıp ihtiyaçlarına karşılık verebilmek öncelikleridir. Elbette çocukları daha iyi tanımak için onların gelişim dönemlerinin özelliklerini bilmek gerekir. Fakat unutulmamalıdır ki anne ve babanın çocuklarıyla geçirmiş olduğu kaliteli vakit, çocuğun hem psikososyal hem de fiziksel gelişiminde katkı sağlayıp kendisini seven bireyler olarak yetişmesinde rol oynayacaktır.

3-4 YAŞ ARASI ÇOCUKLAR

Sosyal ve Duygusal Gelişim

- Anne baba, çocuğun cinsiyet rollerini anlamasında ve geliştirmesinde rol model olur.
- Cinsiyet farklılıklarından haberdardır.
- Aile tutumları, çocuğun kendisine saygısının ve güvenlik hissini gelişmesini etkiler.
- Zaman zaman yetişkinlerin koyduğu kuralları ve sınırları test eder.
- Gerekli durumlarda soru sorup bilgi almayı ve kurallara uymayı öğrenir.
- Ailesinin kendisinden beklentilerinin yavaş yavaş farkına varır.
- Çevresindeki insanların farkına varır ve onlarla sohbet eder.
- Kendisiyle ilgili soru sorduğunuzda cevap verir, duygularını ifade eder.
- Basit sorumluluklarını yerine getirir, ev işlerine yardım eder.
- Paralel oyunlar yaygındır. Akranlarıyla birlikte oynamaz ve birbirlerinden bağımsız oyunları sürdürür.
- Diğer insanların tutumlarını gözlemler. Çevresindeki bireylerin toplumsal rollerini öğrenir.
- Anne babadan ayrılmayı ve bağımsız hareket etmeyi öğrenir.
- Bağımsız olmak ister, bazı aktiviteleri kendi başına yapabilme gücüne sahiptir.

Zihinsel (Bilişsel) Gelişim

- Dikkat süresi yaşı ile orantılı olarak 3-4 dakikadır.
- 4-5 kelimedenden oluşan cümlelerle kendisini ifade eder.
- Soru sormaya ve çevresini anlamaya başlar.
- Anlatılan veya okunulan hikayelerin belirli bölümlerini hatırlayıp size anlatır.

- Hayal ve gerçeği ayırt etmekte zorlandığı için zaman zaman karanlıktan ve yalnız kalmaktan korkar.
- Benzer oyuncakları veya nesnelere gruplandırır.
- İki fikirden fazlasını içermeyen yönergeleri takip edebilir. İki'den fazla yönerge verildiği zaman dikkat ve hatırlama süreleri sınırlı olduğundan yönergeyi takip edemez.
- Bu dönemde çocuklar bazı rakamları kavrar ve bilirler. Başlangıçta söylenen rakamla ve nesne örtüşmeyebilir. Sözel olarak doğru sayma, bu yaşlarda gelişir.
- İki seçenek sunduğunuz zaman kendi istediğini seçebilir. Özerkleşme bu yaşlarda başlar. Artık kendi istediği yemeği, kıyafeti giymeyi veya oyuncuğu seçmeyi ister.
- Duygusal olarak önemli olayları hatırlayıp bu durumu oyunlarına da yansıtır.

5-7 YAŞ ARASI ÇOCUKLAR

Sosyal ve Duygusal Gelişim

- Cinsiyet ayrımı başlar, oyunlarda genellikle kendi cinsinden akranları tercih eder.
- Başkalarını anlamaya ve onların bakış açılarıyla bakmaya başlar.
- Verilen sorumlulukları yerine getirir. Yetişkinin ondan ne beklediğini kavrar.
- Giyim, kuşam, dil vb. konularında yaşlılarıyla uyum içinde olmaya başlar.
- Fiziksel olarak kendi ihtiyaçlarını tek başına giderme konusunda bağımsızlığını kazanmıştır.
- Arkadaşlık önem kazanır. Beş yaşında diğer çocuklarla birlikte olma, iyi ilişkiler kurar.
- 6-7 yaş aralığında paylaşma, dostluk ve sempati gibi davranışlar sergiler ayrıca rekabet ve çatışmalar içine girebilirler.
- Öğretmenin ilgi ve beğenisi, bu yaşta çocukların başarısı ve kendisine saygısı açısından önemlidir.
- Anne babadan ayrılma konusunda küçük yaşlara oranla daha kabul edici ve rahat tutum sergilerler.
- Öğretmen veya yetişkinlerden kendi yaptıkları ile ilgili onay beklerler.
- Sevildiğinden ve koşulsuz kabul gördüğünden emin olmak ister.
- Anlamsız sözcükler söyleyip ve şaşırtıcı şakalar yaparak mizah duygusunu ifade eder.
- Kuralları kabul eder ancak bu kuralların prensiplerini anlayamaz.

Zihinsel (Bilişsel) Gelişim

- Kelime dağarcığı gelişmiştir, kendini ve duygularını daha iyi ifade eder.
- Hayal ve gerçeği birbirinden daha net ayırt eder.
- 7 yaşına doğru dikkat süresi genişler, dikkatini başka yöne verebilir.
- Yargılama yapması ve karar vermesi uzun sürer.
- Mantıklı düşünceler üretip çevresiyle fikir alışverişinde bulunur.
- Nesnelere nelerden yapıldığını, kullanım amaçlarını, benzer ve farklı yanlarını söyler.